

Testament de mossén Pau Llopes, rector de Faura
Josep Matínez Rondan
ARSE - 27
SAGUNTO 1992

TESTAMENT DE MOSSÉN PAU LLOPES, RECTOR DE FAURA

Cum Sanctis tuis

Sense allunyar-nos de les atzavares del castell de Morvedre, d'incursions de moros i fortificacions, venim a la Vall de Segó, a meitat del segle XVI. En 8 de març de 1558 testava mossén Pau Llopes, rector de Faura, davant el notari Jaume Navarro de Marsilla, essent presents per testimonis Jeroni Jurat, ferrer, Ferran Ocanya, llaurador, i Agustí Fenoll, cadirer, feligresos seus¹. Elegí marmessors mossén Berenguer, cavaller de Morvedre, mossén Marc Didago, rector de Benifairó, absents, i mossén Pedro Trahit, rector de Benavites².

No sabia on moriria. Si el seu cos fos desemparat de la seua ànima al lloc de Faura, cantades les lletanies a sa casa pels preveres assistents amb ciris encesos i la creu major de la parroquial, volia ésser soterrat dins l'església de la qual era rector, fent-hi una fossa nova en terra junt al lloc on estava soterrada la seua germana³.

Si moria a la vila de Morvedre, convocada i apel·lada la Confraria de la Gloriosa Verge Maria fundada a l'església major, de la qual mossén Pau era confrare, d'aquella volia ésser acompanyat a eclesiàstica sepultura, i soterrat al vas de la capella de la gloriosa Santa Anna⁴.

Fos a Faura o a Morvedre, el dia de la seua fi i en presència del seu cos, volia una missa de rèquiem cantada i a l'ensem vuit misses baixes amb ses candeles i ofertes⁵.

A més d'un aniversari i cap d'any amb ciris, oferta i les absolucions acostumades, demanava el trentenari de Sant Amador i cinc misses a honor de Jesucrist per les cinc plagues que hagué a l'arbre de la santa creu, i prenia per bé d'ànima deu lliures⁶.

El salari de la rectoria que li podia deure el senyor arquebisbe⁷ deixava al seu nebot Pau Ferandis, estudiant, perquè es compràs llibres per a estudiar i roba per a vestir⁸.

Posseïa mossén Pau alguns camps d'atzavares en la costa del castell de Morvedre, i altre a la séquia de Ponera, camí de Petrés, junt al molí dels Genovesos, més una terra campa i moreral a la partida de la Travessa que confrontava, entre altres, amb el camí del molí de la Paloma⁹ i amb el riu; més altra terra moreral a l'horta de la vila, més dues fanecades a la foia del molí Arrosser, a vora senda què va a l'ermita de Sant Cristòfol. Havien de seguir arrendades, dites terres, després dels seus dies, per la seua germana i hereva Antona Llopis, usufructuària fins el dia que dit Pau Ferandis, son nebot, hauria cantat missa, el qual rebria tota aquella renda per trenta-sis

misses de rèquiem amb les seues absolucions que hauria de celebrar cadun any durant sa vida per son difunt oncle i rector i parents d'aquell¹⁰.

Més encara, havien de ser dutes de Torralba de los Sisones, llogaret de la ciutat de Daroca, 150 lliures què estaven en poder de Domingo Habat, llaurador, de la qual quantitat, diu el rector de Faura amb lirisme morvedrí, que havien de ser comprades «*e compren los dits marmessors meus, bones teres e gentils eretats ben arborades de molts e bons arbres en bon terme, siti e rech*». Anirien a Torralba a cobrar aquelles lliures l'esmentat rector de Benavites i el seu nebot Pau, i comprades i arrendades dites gentils heretats i arborades, fruiria de la renda la dita Antona Llopis, germana i hereva d'essa dita, per tots els dies de sa vida¹¹, després dels quals els seus marmessors havien d'instituir amb aquell producte un benifet a l'església major de Morvedre en la capella de Santa Anna, sots aquella advocació¹².

El primer presentat a dit benifet, acumulades les rendes de totes les terres abans dites, seria Pau Ferandis, amb l'obligació seua i dels seus successors de celebrar per l'ànima del fundador trenta-sis misses cadun any¹³.

Atorgava el dret de patronat del benifet a dit Pau Ferandis i als descendets varons del seu nebot Gil Monserrat. I en tots els altres béns feia hereva seua a la dita Antona Llopis, muller del difunt Pasqual Posuel, llaurador de Torralba¹⁴.

Només passaren uns dies i mossén Pau moria en la vila de Faura. Dimarts 22, vuit dies després del seu traspàs, fou publicat a requesta dels marmessors dit testament al lloc de Benavites, en casa del notari rebedor. La germana i hereva, habitadriu de Morvedre, acceptava l'herència en 28 d'agost¹⁵.

Mossén Pau Llopes, ¿era morvedrí? Atzavares tenia en la costa del castell, i terres i moreres al seu terme. I un vas a la capella de santa Anna en el qual, si ens atenem al testament, no reposaren les seues despulles. Descansarien a l'església de Faura, la del segle XV malmesa ja en la segona meitat del XVI i feta nova en el XVII, de la qual sols resta el campanar barroc, que altra església més ampla i amb cúpula alçaren els faurers de 1760 a 1790, i és l'actual¹⁶.

I li cantarien les lletanies, aquells preveres, a la llum dels ciris, i precedint la creu major de Faura el portarien a la sepultura, i descansaria al costat de la seua germana... I la missa cantada de cos present, i les misses baixes..., ofertes, absolucions..., segle XVI.

A la mort, doncs, de la seua usufructuària, no sabem quan, segons disposició testamentària de mossén Pau, seria instituït i fundat el benifet de Santa Anna, a la capella d'aquesta advocació de l'església major¹⁷.

Et lux perpetua luceat ei. Cum Sanctis tuis in aeternum, quia pius es.

DOCUMENTS

1

1558, març, 8. Faura.

AFNRCSCCV, rebedor de Jaume Navarro de Marsilla, 1557-1559, 28392, ff 77-88.

Testament de mossén Pau Llopes, rector de Faura.

[full 77:]

[1] *Die octavo mensis marcii anno a Nativitate Domini M.D.L.VIII.*

En nom de Nostre Senyor Déu e de la Gloriosa e Puríssima umil Vegre Maria, Mare sua, advocada dels pecadors. Com totes les coses de aquest món sien transitòries e caduques, e sia molt cert e indubitat a tots [f 77v:] los hòmens que an de morir e la hora sia incerta; com de tota sàvia e prudent persona se pertanyga de mentres que Nostre Senyor Déu li dóna sanitat de pensa, memòria íntegra e lloqüel.la manifesta, pensar en les coses esdevenidores, e ordenar e dispondre de sos béns e drets segons sa mera e líbera voluntat, que per quant serà apel.lada e convocada de aquest món en lo altre, puga donar bon compte e rahó dels béns que en aquest món Nostre Senyor li a acomanat; en e per amor de açò la gràcia del Sperit Sant umilment invocada, conexeran tots com yo, Pau Llopes, prevere, rector del loch de Faura, situat en la Vall de Segó, terme de la vila de Morvedre, estant mal dispost e detengut de greu malaltia corporal en lo lit, de la qual tem morir, en mon bon acostumat seny, memòria íntegra e loqüel.la manifesta, e en tal disposició de ma [f 78:] persona que indubítadament puch testar, codicilar e fer qual sevol últim e darrer voluntat, segons que al notari e testimonis dejús escrits clarament consta e appar, los quals convocats, pregats e demanats, en sa presència e audiència fas e ordén aquest present meu darrer testament e última voluntat mia en e per la forma següent.

[2] Primerament, ans de totes coses, revocant, cassant, irritant e anul.lant tots e qualsevol testament o testaments, codicills e altres darers voluntats mies, per mi en temps passat fins en lo present dia de huy fets e disposats e ordenats en poder de qualsevol notari, o notaris, ab qualsevol expreció de paraules, jatsia [f 78v:] derogatòries de les quals no só al present recordant, les quals a cautela vull, ordén e man que de paraula en paraula, así sien escrites proferides e expresades, los quals e casen de aquells

ab lo present meu darrer testament e última e darrera voluntat mia, revoque, casse, irrite e anul.le, e aquells ésser aguts per nul.les, cassos, irrits e vans, així com si fets e ordenats no fossen.

[3] Item, ara darrerament fas e, orden aquest meu últim e darrer testament, última e darrera voluntat mia, del qual o, de la qual fas, elegesch en marmesors meus e del present meu darrer testament execudors, al magnífich mossén Berenguer, cavaller de la villa de Morvedre, y al reverend mossén Marco Didago, rector del loch de Benifayró, absents, com si fossen presents, y al reverent mossén Pedro Trahit, rector del loch de Benevites, present, los tres en-[f 79:]-cemps o, a qualsevol de aquells per mort o, per absència o, nolència dels altres o, per indisposició, als quals done e atribui[s]ch e confereisch autoritat, ple e bastant poder, que per sa pròpia autoritat, sens licència o, permissió alguna de jutge e qual sevol oficial, així eclesiàstich com secular, puguen demanar, haver, rebre, cobrar e a mans sues ocupar e pendre tants de mos béns e drets e aquells vendre, transportar e alienar en públich encant e segons los plaurà e ben vist los serà, guardada o, no servada alguna solemnitat de fur o, de dret o, altra qualsevol, e los preus de aquells exegir, rebre e deuidir que basten a complir lo present meu darrer testament e la mia darrera e última voluntat, e açò vull, orden e man que fassen e fer puguen sens dany e perill de aquells e dels béns seus.

[4] Item, vull, ordén e man que los dits [f 79v:] marmesors e per les coses recahens en la dita marmesoria, e per tot ço e quant ajen a fer en virtut del present meu darrer testament, puguen entrevenir en juhí davant qualsevöll jutges, així eclesiàstichs com seculars, així en agent com defendent, fer e exercir totes e sengles coses que per complir lo present meu e darrer testament en juhí, fora juhí, sien necessàries e oportunes.

[5] Item, vull, orden e man que los dits meus marmesors e del dit meu darrer testament, execudors sobre la administració e distribució que faran de mos béns per rahó de la dita marmesoria, que aquells no sien tenguts ne obligats en donar compte ne rahó a persona alguna, així eclesiàstica com secular, e si per alguna subtilitat de dret fossen tenguts e obligats en donar lo dit compte e rahó, vull e man que aquells sien creguts e sa sola e simple paraula, sens [f 80:] testimonis, ne altra legítima prova, com ho remeta tot a càrrech de ses conciències.

[6] Item vull, ordén e man que après òbit meu, la mia hereva pague, e per aquella sien pagats, restituhits e satisfets tots mos torts, deutes e injúries, aquells e aquelles, emperò, que verdaderament y clara ab parays mostrarà yo ésser tengut e obligat ab cartes públiques e testimonis dignes de fe, o,

altra legítima prova tota perscriptió apart posada, e no admesa sumàriament e de pla en pla sens plet e qüestió alguna tota figura de juhí apart posada, attesa sòlament la veritat del fet a for de ànima en e sobre les dites coses benignament observat.

[7] Item, vull, ordén e man que si a Déu fos plaent que yo morís e la mia ànima se separàs del meu cos en lo present loch de [f 80v:] Faura, ha on yo ara habite y estich, que en la casa ahon yo more, en presència del meu cos se me diga la lletania cantada per tots aquells preveres que als dits marmesors meus los plaurà, ab siris encesos en dita casa. E si càs fos que yo morís en la villa de Morvedre, vull e man que se me diga la dita lletania en la casa matexa ahon finiré mos dies, ab tots aquells preveres que dits marmesors meus voldran, ab dits siris encesos segons és ús y costum, pagant-los la caritat acostumada.

[8] Item, vull, orden e man que quant lo meu cos sia desemparat de la mia ànima y se portarà a eclesiàstica sepultura en dit loch de Faura, sia aquell portat ab la creu major de la sglésia parrochial de dit loch de Faura, ab tots aquells preveres que sellavós al present se trobaran, o a dits marmesors meus los parexerà, e en dita església sia feta una fossa en terra, junt a d'aquell loch ahon està soterrada ma [f 81:] germana, en Glòria sia, e en dita fossa sia possat e soterat lo dit cos meu.

[9] Item, vull, ordén y man que morint yo en dita villa de Morvedre y acabant en aquella mos darrers dies, que a la mia sepultura y al soterar del meu cos, y sia convocada y apel.lada la lloable confraria de la Gloriosa Verge Maria de dita sglésia major de Morvedre, y sia feta la andana per los andadors de aquell, a segons se acostuma convocar e cridar als confreres de dita confraria, de la qual yo só confrare, pagant-los la caritat que s'acostuma donar e pagar per los confreres quant són portats los cossos de aquells a eclesiàstica sepultura.

[10] Item, vull, ordén e man que morint yo y acabant mos darrers dies en la dita villa de Morvedre, fas e elegesch sepultura al meu cos fahedora, en la església major de dita villa de Morvedre, en lo vas de la capella de la gloriosa Santa Anna, ab la creu major de dita sglésia, ab tants preveres quants els dits marmesors [f 81v:] meus los plaurà, ab siris blanchs ensesos en les mans, pagant-los la caritat acostumada.

[11] Item, vull e man que en la sglésia ahon lo meu cos se soterarà, lo dia del soterar se diga per la mia ànima e de tots los fels defunts, una missa cantada ab prevere, diaca e sot diaca, en presència del meu cos per tots

